

Ako sa poučiť z cibulovej krízy?

Vo svete je nedostatok zeleniny, svetoví producenti obmedzujú jej vývoz, ceny zeleniny rastú. V mnohých krajinách sa lukratívnu plodinou stáva aj cibuľa. Cibulová kríza vo svete zvýšila záujem o túto plodinu aj na Slovensku, čo potvrdzujú aj samotní pestovatelia. Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora spolu s profesionálnymi pestovateľmi zdôrazňujú spotrebiteľom, že dôvod na cibulovú paniku nie je a túto plodinu si do zásob nemusia nakupovať.

Budúca produkcia by sa do obchodov mohla dostať v polovici júna

Prečo je drahá zelenina a cibulová kríza vo svete

Nevydarený hospodársky rok, záplavy, extrémne sucho, mrazy, obmedzenia exportu zo strany niektorých svetových pestovateľov zeleniny, ale aj energetická kríza a znižujúce sa zásoby minuloročnej úrody - to sú dôvody, prečo je momentálne v niektorých krajinách zelenina vrátane cibule nedostatkovou komoditou s vysokými cenami. OSN a Svetová banka už upozornili na tento fakt a aj to v spojitosti s celosvetovou dostupnosťou zeleniny ako jednej zo základných potravín.

Ako je to s cibuľou na Slovensku

Je pravda, že slovenskí pestovatelia pociťujú sekundárne dôsledky nedostatku cibule vo svete, a to v podobe vysokého záujmu o slovenskú cibuľu. O slovenskú cibuľu vplyvom svetového nedostatku majú záujem nielen nákupcovia na Slovensku, ale aj v zahraničí - napríklad z Českej republiky alebo v Maďarska.

Slovensko je v rámci produkcie cibule sebestačné na viac ako 90 %. Pestujeme ju na pôde s rozlohou niečo vyše tisíc hektárov.

„V tejto komodite máme aj veľký exportný potenciál. Aby sa tak stalo, dôležité sú najmä výraznejšie investície do skladov či závlah. Profesionálni pestovatelia, ktorí majú vybudované veľké moderné

skladovacie priestory, majú ešte aj dnes na sklade cibuľu, ktorá je navyše naďalej vo vyhovujúcej kvalite. Takúto cibuľu vieme aj v týchto dňoch bez väčších problémov kúpiť v obchodoch," uviedol predseda Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory Emil Macho.

Môže sa síce stať, že v niektorých obchodoch alebo u malých predajcov či pestovateľov cibuľu už spotrebiteľ po tieto dni nekúpi, ale ide o prechodný problém súvisiaci s logistikou alebo s prirodzeným vyprázdnením skladov, ktoré by boli prázdne či už je cibuľová kríza vo svete alebo nie je.

„Je to aj o zodpovedných poľnohospodároch, ktorí zvolia takú obchodnú taktiku, aby priebežne uvoľňovali zásoby do obchodu. Navyše, už v týchto dňoch rastie na poliach cibuľa zasiata ešte vlani v auguste. Dnes dosahuje výšku 10-15 cm od zeme a do obchodov sa dostane už koncom júna. A už čoskoro bude v predaji aj mladá slovenská cibuľka, čiže už aj v tomto stave vieme pokryť zvýšený dopyt,“ uviedol Jozef Šumichrast, predseda Zemiakárskeho a zeleninárskeho zväzu SR (zväz je členom SPPK).

Slovenská produkcia by nemala končiť u priekupníkov ani v zahraničí. Dôvodom sú dobré predajno-odberateľské vzťahy a zodpovednosť pestovateľov. Apelujeme teda na našich pestovateľov, aby boli v tejto dobe proslovenskí a domácu cibuľu nárazovo nevypredávali do zahraničia, ale pokračovali v plynulom zásobovaní domáceho trhu a našich obchodov.

„Cibuľa a celkovo zelenina nie je pšenica, ktorú dokážem naložiť na loď a odviesť niekde do Afriky. Produkciu odkážem predávať len v týchto končinách v rádiuse asi 300 kilometrov, teda konkrétnemu zákazníkovi. Našu produkciu predávame klientok každoročne, budujeme si teda s nimi vzťah. Tak ako podržíme našich zákazníkov teraz, keď je cibuľa v Európe málo, je úplne normálne, že nás oni podržia v rokoch, keď je toho na trhu veľa,“ hovorí významný pestovateľ cibule Juraj Mačaj z firmy Agromačaj.

Ako sa poučiť z cibulovej krízy vo svete

Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora spolu so zeleninármi vidí tri riešenia, ako nedať spotrebiteľom dôvod na paniku pri žiadnych ďalších cibulových /alebo aj iných zeleninových/ krízach.

Dlhodobá a silná finančná podpora štátu pre zeleninárstvo po vzore krajín V4 - pestovanie zeleniny vrátane cibule musí byť pre poľnohospodárov motivačné, aby na jej pestovaní neboli stratoví.

Nutnosť vybudovať viac moderných skladovacích priestorov - aj v čase cibulovej krízy vo svete sa preto ukazuje ako nutné, aby sa naši poľnohospodári zapájali do výziev a investovali do výstavby moderných skladovacích priestorov, kde budú môcť uskladniť úrodu na dlhú dobu bez nutnosti ju čím skôr predať. Takto si prirodzene budeme môcť vytvoriť dostatočné rezervy, vďaka ktorým budeme môcť predávať viac cibule po dlhšiu dobu v roku, pokiaľ budú spotrebitelia čakať na novú úrodu.

Spotrebiteľský patriotizmus - apelujeme na spotrebiteľov, aby počas roka stále viac nakupovali slovenskú zeleninu a cibuľu. Záujem Slovákov o vlastné potraviny vysiela motivačný signál pre samotných poľnohospodárov, ktorí vidia záujem o ich produkty a tým môžu zvyšovať výmery zeleniny do ďalšej pestovateľskej sezóny.

Štatistiky:

Na Slovensku má pestovanie cibule vzostupný trend. Kým v roku 2017 ju pestovali poľnohospodári na výmere 697 ha pri produkcii 14,2 tis. ton, v roku 2021 presiahli výmery cibule 1100 ha a pozbieraná úroda bola takmer 40 tisíc ton. Priemerná sebestačnosť v cibuli bola v rokoch 2016-2019 na úrovni 94,07%. Obdobná sebestačnosť je aj v tomto období. Spotreba cibule osciluje na úrovni cca. 11 kg na osobu a rok.

Zahraničný obchod

Potreba mať viac slovenskej cibule /zeleniny/ naberá na význame aj vzhľadom na neustále sa zvyšujúce dovozy potravín zo zahraničia. Aktuálne štatistiky zahraničného obchodu za celý rok 2022 nárast dovozov jednoznačne potvrdzujú: saldo zahraničného obchodu s poľnohospodárskymi a potravinárskymi výrobkami v roku 2022 bolo pasívne v objeme - 2 107,4 mil. EUR, v porovnaní s minulým rokom sa zvýšilo o 392,1 mil. EUR /22,9 %/. Približne 25% z dovozov tvorí zahraničná zelenina, ovocie a zemiaky.

Dovozy cibule:

Cibuľa, šalotka, cesnak, pór a ostatná cibuľová zelenina, čerstvá alebo chladená (v tis. eur)					
rok	2022	2021	2020	2015	2010
dovoz	16229,79	16150,44	16564,15	14128,3	18027,6
vývoz	7650,939	7038,728	6941,066	2945,616	2514,603

Zdroj: ŠÚ SR